

“La pragmàtica del silenci en la novel·lística de Jesús Moncada i Mercè Rodoreda”

Laura Farré Badia

Universitat de Barcelona

laurafarre@ub.edu

Resum: L'objectiu del treball és estudiar, des d'una perspectiva lingüística i antropològica, la representació del silenci com a component no verbal en la novel·lística de Jesús Moncada i Mercè Rodoreda. També es vol comprovar si la variació que hi ha en l'expressió verbal del silenci, en el cas de Moncada i Rodoreda, es podria explicar des de la perspectiva de la variació estilística, ja que els resultats provisionals d'una primera anàlisi posen de manifest que les mostres relacionades amb el silenci que apareixen en les obres de Moncada són explícites, mentre que les que apareixen en les obres de Rodoreda són implícites. Vegeu els exemples següents:

- (1) —¿Per què no ens n'hem anat a Riba-roja, mare, com volia l'oncle?

No respon. Mentre prepara el sopar, però, no deixa de pensar en la vila llunyana, el paradís.

(Jesús Moncada, *Estremida memòria*: 23)

- (2) Unes mans sacsejaven els meus fills. Volia cridar i la veu no em sortia. Volia cridar que vinguessin els veïns, que vingues la policia, (...) i **quan ja tenia el crit a punt de sortir, em repensava i tancava el crit a dintre**, perquè la policia m'hauria agafat.

(Mercè Rodoreda, *La plaça del Diamant*: 182-183)

D'una banda, la presència d'elements de no verbalitat en els textos literaris demostra que la comunicació no verbal, en la literatura, com en la vida real, té un paper molt important en el conjunt d'elements que constitueixen el procés comunicatiu (Gaya 2005: 6-7). D'altra banda, és interessant el fet de posar a prova el marc teòric sobre comunicació no verbal que han desenvolupat autors com Birdwhistell, Hall, Poyatos i Payrató i que han aplicat a diversos àmbits; i també el marc teòric sobre el silenci que han desenvolupat autors com Jaworski, Saville-Troike, Mateu i Méndez-Guerrero.

L'estudi es limitarà a les mostres de no verbalitat que es donen en situacions en les quals hi ha interacció entre els personatges, i només s'analitzaran els senyals comunicatius que són intencionals. Com també es tindran en compte algunes de les particularitats que presenten els textos literaris: en especial, la situació de doble enunciació que és pròpia de la ficció i la planificació del discurs.

Pel que fa als autors literaris, el que en justifica la tria, a banda que Moncada i Rodoreda són dos dels autors més premiats i més traduïts de la literatura catalana de la segona meitat del segle XX, és el caràcter universal de les seves històries i, sobretot, la preocupació que demostren tots dos per la llengua i per l'estil dels seus textos: les nombroses revisions que Moncada feia dels seus textos ho proven, i Rodoreda ho diu de manera explícita en diverses cartes, la majoria, dirigides al seu editor, Joan Sales. Així mateix, en les obres d'ambdós autors hi ha una relativa escassetat de diàlegs, de manera que la major o menor presència, en el text, d'elements no verbals podria estar condicionada per l'escassetat de diàlegs.

Bibliografia citada

GAYA, Jaume (2005). “La comunicació no verbal en la narrativa de Giuseppe Tomasi di Lampedusa: *El Guepard*” [tesi doctoral]. Barcelona: Universitat de Barcelona.

Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura
(<<http://hdl.handle.net/2445/41398>>, 30/06/2021).